

Novetats ortogràfiques I Adeu als accents diacrítics

Bé, a tots no. En queden quinze i tots són monosíl·labs.

bé (béns)	déu (déus)	és
mà	més	món
pèl (pèls)	què (quès)	sé
sí (sís)	sòl (sòls)	són
té	ús	vós

L'accent diacrític, és a dir, distintiu, estableix una distinció entre mots que tenen la mateixa forma gràfica però un significat diferent.

<i>Mots amb accent diacrític</i>		<i>Mots sense accent diacrític</i>	
bé	Nom masculí (pl. <i>béns</i>): <i>Voler el bé</i> <i>Declaració de béns i interessos</i> Adverbi: <i>Un conte que acaba bé</i> Conjunció: <i>Bé que ho sabien</i> Interjecció: <i>Molt bé!</i>	be	Nom masculí (pl. <i>bens</i>), 'anyell': <i>I un be negre amb potes rosses!</i> <i>Els bens són béns semovents</i> Nom femení (pl. <i>bes</i>), 'nom de la lletra b': <i>Acabar s'escriu amb be</i> <i>Confon les bes i les pes</i>

<i>Mots amb accent diacrític</i>		<i>Mots sense accent diacrític</i>	
déu	Nom masculí (pl. déus): <i>Per l'amor de Déu!</i> <i>Musulmans, jueus i cristians creuen en un sol déu</i> <i>Els déus i les deesses de l'Olimp</i>	deu	Nom femení (pl. deus), 'font': <i>Una altra deu que s'ha eixugat</i> <i>Les termes eren a prop de deus d'aigua calenta</i> Numeral cardinal, nom masculí (pl. deus) i femení plural: <i>Cinc per dos fan deu</i> <i>Ha tret un deu</i> <i>Ha tret dos deus</i> <i>Són les deu</i> Verb <i>deure</i> : <i>No em deu res</i> <i>Li deu una disculpa</i>
és	Verb <i>ser</i> (o <i>ésser</i>): <i>És urgent</i> <i>La Comissió n'és responsable</i>	es	Pronom feble: <i>Es reuniran la setmana vinent</i> Plural de <i>e</i> , 'nom de la lletra <i>e</i> ': <i>Fa unes es que semblen as</i>
mà	Nom femení (pl. mans): <i>Dona-li la mà</i> <i>Renteu-vos les mans</i>	ma	Possessiu àton (pl. mes): <i>Només ho saben ma mare i mes cosines</i>
més	Adverbi: <i>No n'hi ha més</i> Quantitatiu: <i>Ara és més responsable</i> Nom masculí: <i>El signe més</i>	mes	Nom masculí (pl. mesos): <i>El mes de juliol</i> <i>Els mesos d'estiu</i> Conjunció adversativa: <i>Va assegurar que vindria, mes no vindrà</i> Plural del possessiu àton <i>ma</i> : <i>Mes ties i mes cosines</i>
món	Nom masculí (pl. mons): <i>Roda el món i torna al Born</i> <i>Escoles d'altres mons</i>	mon	Possessiu àton (pl. mos): <i>Mon pare</i> <i>Mos cosins</i>

<i>Mots amb accent diacrític</i>		<i>Mots sense accent diacrític</i>	
pèl	Nom masculí (pl. pèls): <i>No té pèl a la barba</i> <i>Unes imatges que posen els pèls de punta</i>	pel	Contracció de <i>per</i> i <i>el</i> (pl. pels): <i>Jornada organitzada pel Servei d'Esports</i> <i>Vaguen pels carrers</i>
què	Relatiu precedit de preposició: <i>El projecte en què ha participat és excel·lent</i> Interrogatiu: <i>Què volen?</i> <i>Escolta bé què volen</i> Exclamatiu: <i>Què dius ara!</i> Nom masculí (pl. quès): <i>El què, el com i el quan</i> <i>Vol saber tots els quès d'aquest assumpte</i>	que	Relatiu: <i>El projecte que lideren</i> Conjunció: <i>Diuen que acceptarà el càrrec</i> Quantitatiu: <i>Que interessant!</i>
sé	Verb <i>saber</i> : <i>Sé que ho intentarà</i>	se	Pronom feble: <i>No se sap qui ho ha fet</i>
sí	Adverbi afirmatiu: <i>Sí, sí, ja podeu entrar</i> <i>Sí que és veritat</i> Nom masculí (pl. sís), 'afirmació': <i>Per un sí o per un no</i> <i>El resultat és de 17 síns contra sis nos</i>	si	Pronom reflexiu o recíproc: <i>Sempre parla de si mateixa</i> Conjunció: <i>Si beus, no condueixis</i> <i>No sap si l'admetran</i> <i>Si que anem bé!</i> Nom masculí (pl. sis), 'nota musical': <i>Quartet en si bemoll</i> <i>Dos sis bemolls</i> Nom masculí (pl. sins), 'interior': <i>En el si de la Comissió</i> <i>Els sins nasals</i>

<i>Mots amb accent diacrític</i>		<i>Mots sense accent diacrític</i>	
sòl	Nom masculí (pl. <i>sòls</i>), 'superfície del terreny': <i>Sòl fèrtil</i> <i>Sòls arenosos prop del mar</i>	sol	Nom masculí (pl. <i>sols</i>), 'astre', 'nota musical': <i>Cada dia surt el sol</i> <i>Clau de sol</i> Adjectiu (pl. <i>sols</i>): <i>Sol i de dol...</i> <i>Passen massa estona sols</i> Verb <i>soler</i> : <i>Hi sol ploure força</i> <i>Sols anar-hi sovint?</i>
		----- sols	----- Adverbi: <i>Tan sols han dit que no vindran</i>
són	Verb <i>ser</i> (o <i>ésser</i>): <i>Són conductes inadmissibles</i>	son	Nom masculí (pl. <i>sons</i>), 'acte de dormir': <i>Un son plàcid</i> <i>Els sons dels infants</i> Nom femení (pl. <i>sons</i>), 'ganes de dormir': <i>Tenen molta son</i> Possessiu àton (pl. <i>sos</i>): <i>Hi anirà amb son pare</i> <i>Hi anirà amb sos germans</i>
té	Verb <i>tenir</i> : <i>Té molta responsabilitat</i> <i>Té, agafa-ho fort</i>	te	Pronom feble: <i>Ves-te'n</i> Nom masculí (pl. <i>tes</i>), 'arbret', 'infusió': <i>El te és originari de l'Àsia meridional</i> <i>Te verd</i> Nom femení (pl. <i>tes</i>), 'nom de la lletra t': <i>Confon les tes amb les eles</i>

<i>Mots amb accent diacrític</i>		<i>Mots sense accent diacrític</i>	
ús	Nom masculí (pl. <i>usos</i>), 'acció d'usar': <i>Ús indegut del mobiliari urbà</i> <i>Usos i costums</i>	us	Pronom feble: <i>Us comunico que...</i> <i>No vol decebre-us</i> Plural de <i>u</i> , 'nom de la lletra <i>u</i> ': <i>Fa unes us que semblen enes</i>
vós	Pronom fort: <i>I què en penseu, vós?</i>	vos	Pronom feble: <i>Porteu-vos bé</i>

Conserven l'accent diacrític els mots derivats i compostos?

Els derivats i compostos (sense guionet) **no** duen accent diacrític:

adeu, adeu-siau, marededeu, pregadeu, semideu

rodamon, entresol, subsol, a contrapel, repel

Però els compostos amb guionet el conserven:

pèl-roig, déu-vos-guard, déu-n'hi-do, mà-llarg, més-dient

Déu, adeu, adeu-siau i déu-vos-guard

El mot derivat *adeu* i el compost *adeu-siau* perden l'accent diacrític del mot primitiu *déu*.

Déu-vos-guard, en canvi, el manté, perquè és un compost que s'escriu amb guionet.

(Encara que *adeu-siau* s'escriu amb guionet, observem que el primer formant, *adeu*, derivat de *déu*, ja s'escriu sense accent diacrític.)

© iStock.com / efks

Quinze són quinze...

Recordem que, tret dels quinze, tots els altres monosíl·labs i qualsevol paraula de més d'una síl·laba s'escriuen sense accent diacrític.

«*Dòna* sang». A Catalunya *són* necessàries mil donacions diàries. Ja en *dònes*?

El cafè *mòlt* s'ha acabat. *Vés* a comprar-ne *més*.

El llibre presenta situacions de la vida quotidiana, en *què* avis, fills i *nèts* conviuen gràcies a l'humor.

S'ha arribat a un acord sobre l'*ús* de l'equipament, un *bé* comú que calia protegir.

Si diuen que *sí*, *sóc* conscient que necessitaré *Déu* i ajuda.

Parlarà sobre els *sòls* i la biodiversitat forestal.

Sé que *té* tots els *béns* hipotecats.

Treballa a l'Institut Català del *Sòl*.

Rentar-se *bé* les mans evita malalties infeccioses.

Aquestes *bòtes* *són* de fusta de castanyer.

Fóra bo que ens poséssim d'acord amb els veïns de l'*entresòl*.

Si *véns* a veure la directora, ara no hi *és*.

Un deliciós batut de *mòres*.

Els bens *són béns* semovents.

Ho han explicat amb tots els *pèls* i senyals, *és* a dir, amb tots els *ets* i *uts*.

Els *òssos* que es reintrodueixen als Pirineus *vènen* d'Eslovènia.

Un *pèl-roig* entremaliat que no *té pèls* a la llengua.

El Festival de Fes de les Músiques Sagrades del *Món* *té* lloc cada any a principis de juny.

Els **topònims catalans** que consten d'algun mot que abans s'escrivia amb accent diacrític i ara no, mantenen l'accent per les dificultats legals que el canvi podria ocasionar:

Móra d'Ebre

El corrector ortogràfic del Word

El corrector ortogràfic del Word no detecta els errors d'accentuació en totes aquestes paraules, ja que en el seu diccionari intern tan correcte és *sol*, per exemple, com *sòl*. Només el context determina si estan ben accentuades o no.

Els **Serveis Lingüístics de la Universitat de Barcelona** han posat a l'abast de tots els usuaris un diccionari d'exclusions que pot facilitar l'adaptació a la reforma ortogràfica. Us el podeu instal·lar seguint els passos d'[aquest vídeo](#).

Si teniu cap dubte, adreceu-vos a assessoramentllengua@diba.cat.

El motor de cerca Optimot i el DIEC 2 ja han incorporat les novetats ortogràfiques.

Podeu consultar les novetats ortogràfiques al document «[Novetats de l'Ortografia catalana](#)» de la pàgina d'Assessorament lingüístic de la Intradiba.

Vegeu, també, la nota de llengua 9, «[Passió pels diacrítics](#)». En el moment de publicarla, l'Institut havia anunciat que els mots amb accent diacrític es reduïen a catorze; finalment, però, hi ha afegit *sòl*. D'altra banda, el temps d'aplicació de les novetats ha passat de cinc a quatre anys.

Font: [Institut d'Estudis Catalans. Ortografia catalana](#).